

لایحه بودجه کل کشور برای سال ۱۳۷۵ در ۱۵ آذر ماه توسط ریاست جمهوری به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد تا ظرف حداکثر ۵۰ روز مورد بررسی و اصلاح نمایندگان، کمیسیونهای تخصصی و کمیسیون خاص مجلس قرار گیرد و نهایتاً در جلسات علنی مجلس مطرح شود و به تصویب برسد و به قانون بودجه مبدل گردد. به لحاظ قابل توجه بودن ارقام و نوع درآمدها و هزینهها در بودجه دولت و درصدی که همه ساله دولت از طریق بودجه از منابع ملی برداشت می‌کند و اثراتی که نوع و مقدار درآمدها و هزینههای بودجه‌ای در امور معیشتی مردم برجسا می‌گذارد، از بودجه می‌توان به عنوان مهمترین سند کوتاه مدت اقتصادی یاد کرد. در ایران قانون برنامه پنجساله دوم توسعه اقتصادی، که برنامه‌های بلند مدت‌تر دولت را ترسیم می‌کند، بر بودجه‌های پیشنهادی سالیانه اشراف دارد. بودجه ۱۳۷۵ نیز نهایتاً در چهارچوب قانون برنامه دوم و بر حسب نیازها و محدودیتهای به تصویب رسیده در آن تهیه شده است.

بودجه کشور ایران دارای ترازوی دو جانبه است که در یک طرف آن درآمدهای دولت و سایر منابع تأمین اعتبار و در طرف دیگر هزینه‌های دستگاهها، شرکتها و مؤسسات دولتی ثبت می‌شوند. اقلام تشکیل دهنده بودجه، در هر طرف این ترازنامه، منبعث از برآیند مجموع بردارهایی هستند که امکانات و محدودیتهای اقتصادی، واقعیتهای سیاسی، گرایشها و تمایلات اجتماعی و اصولاً روند سیاست‌گذاری قوه مجریه را برای حرکت دادن جامعه ایران به جلو منعکس می‌سازند. متأسفانه در سالهای اخیر سیاست‌گذاریهای بودجه‌ای دولت اثرات انبساطی داشته‌اند و تورم خانمان براندازی را برای مردم ایران همراه آورده‌اند.

اقلام بودجه پیشنهاد شده مسلماً با هدف تأمین حداکثر رفاه و سطح معیشت ممکن برای مردم و دستیابی هرچه سریعتر به توسعه اقتصادی تهیه شده‌اند. ولی از آنجا که سیاست‌گذاریهای بودجه‌ای بدون تردید برانگیزه‌های مردم تأثیرگذار هستند و نوع و سطح فعالیت‌های مردم را تعیین می‌کنند به این

بودجه سال ۷۵: باز هم کسری، باز هم تورم...

نتیجه‌گیری می‌رسیم که در بودجه‌های سالیانه قدرتهای تشویقی، تعدیلی و یا تنبیهی فراوانی تعبیه شده‌اند. پس بودجه پیشنهادی مانند شمشیری دو لبه عمل خواهد کرد. اگر دارای انسجام درونی باشد و منطبق بر اصول علمی و بدون کسری تهیه شود، بطوری که هر یک ریال درآمد بودجه‌ای کمترین بار مالیاتی و هر یک ریال هزینه بودجه‌ای حداکثر بازدهی ممکن را در اقتصاد کشور حادث سازد، از یک طرف، ضمن ایجاد ثبات اقتصادی و گسترش عدالت اجتماعی، می‌تواند باعث تشویق مردم به مصرف کمتر، پس‌انداز بیشتر و سرمایه‌گذاریهای جدید گردد و به تولید و صادرات و تجارت کشور رونق بخشد و نهایتاً آهنگ رشد اقتصادی کشور را نیز سریعتر کند. ولی چنانچه بودجه با کسری تهیه

کسریهای بودجه پیشنهادی دولت، که خود آنها را بلند پروازانه، نادرست و یا حتی مضر بحال جامعه تشخیص می‌دهند، ایستادگی کنند. با فرصت کافی نمایندگان محترم مجلس می‌توانند به جرح و تعدیل اقلام بودجه «کارشناسی» شده دولت بپردازند و بر نکات مثبت و تشویقی آن صحه گذارند و نکات منفی و تنبیهی آن را حذف کنند. مجلس این قدرت را دارد که بر رفتار اقتصادی دولت و دستگاههای دولتی در صرف هزینه‌ها و مخارج غیرضروری انضباط بیشتری را تحمیل کند، کسری بودجه را کاهش دهد و حرکت اقتصاد کشور را بر بستر استوارتری بنا نهد.

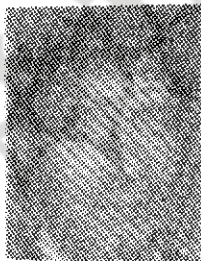
رشد بودجه و تورم:

بودجه پیشنهادی کل کشور برای سال ۱۳۷۵ هم آهنگ با نرخ تورم در سال جاری ولی کمتر از آن افزایش داده شده است. بودجه مصوب کل کشور برای سال جاری ۹۶۱۰۰ میلیارد ریال است.

در لایحه پیشنهادی دولت، بودجه سال آینده ۱۳۸۱۱۳ میلیارد ریال تعیین شده است که از رشدی برابر ۴۳/۸ درصد، به قیمت‌های جاری، برخوردار است. البته اگر متوسط نرخ تورم کشور در سال جاری ۶۵ درصد فرض شود، بودجه پیشنهادی دولت به قیمت‌های ثابت، ۲۱/۲ درصد رشد منفی خواهد داشت. معنی رشد منفی این است که در سال آینده دولت علی‌الظاهر برابر ۲۱/۲ درصد کمتر از سال جاری از منابع و مواهب واقعی ملی استفاده خواهد کرد.

به لحاظ رشد واقعی منفی، بودجه پیشنهادی را نباید «انقباضی» تلقی کرد، زیرا که، اولاً، علیرغم برداشت کمتر دولت از منابع واقعی ملی نسبت به سال جاری، روند سهم دولت در تولید ناخالص داخلی کشور رو به افزایش دارد. لایحه، در سال آینده تزیقات پولی و اعتباراتی جدید، از طریق تبصره‌ها، وام‌ها و سایر تسهیلات بودجه‌ای به اقتصاد کشور، شدیدتر خواهند شد. دستگاههای دولتی، شرکتها و مؤسسات دولتی، به لحاظ غیرواقعی بودن ارقام پیش‌بینی شده، به درآمدهایی که هزینه‌ها از محل آنها باید انجام گیرند، دست نخواهند یافت. پس شکاف بین هزینه‌های مصوب و درآمدهای وصول نشده را باز هم استقراض از بانک مرکزی و سیستم بانکی کشور و تزیقات اعتباری آنها، که نهایتاً به نقدینگی بیشتر و تورم بالاتر می‌انجامد، پر خواهند کرد. این موضوع تحت عنوان کسری بودجه در این گزارش

دکتر اکبر کرباسیان

مورد بحث قرار گرفته است.

گسترش بخش دولتی:

چنانچه سال آینده رقم تولید ناخالص داخلی پیش‌بینی شده در برنامه دوم، که برابر ۱۶۱۵۱۲ میلیارد ریال تعیین شده است، تحقق یابد، بودجه ۱۳۸۱۱۳ میلیارد ریالی پیشنهادی دولت و شرکتهای دولتی حاکی از دو واقعیت خواهند بود. اول این که ساختار اقتصادی کشور شدیداً دولتی است، زیرا برابر ۸۵/۵ درصد منابع و مواهب ملی در بخشهای مختلف اقتصادی کشور مستقیماً تحت کنترل دولت قرار خواهد گرفت. دوم این که روند بودجه دولت، علیرغم اظهارات و تمایلات ضمنی دولت، به سمت هرچه بیشتر دولتی شدن فعالیتهای اقتصادی و

دو بخش عمده تشکیل شده است: ۱- بودجه عمومی دولت و ۲- شرکتهای دولتی و مؤسسات انتظامی وابسته به دولت و بانکها. در بودجه پیشنهاد شده، شرکتهای دولتی با ۹۰۲۴۸ میلیارد ریال هزینه، ۶۰ درصد و وزارتخانه‌ها، دستگاههای دولتی و مؤسسات تابعه آنها با ۶۰۷۴۳ میلیارد ریال هزینه، ۴۰ درصد از بودجه کل کشور را در اختیار خواهند داشت.

بودجه عمومی دولت عمدتاً صرف ۱- اعمال حاکمیت دولت، به معنی تأمین امنیت داخلی و خارجی، سیاست‌گذاری و تأمین حداقل آموزش و بهداشت و ۲- تولید صدها نوع کالاها و خدمات انحصاری می‌گردد که توسط ۲۶ وزارتخانه و چند صد سازمان و دستگاه دولتی به مردم عرضه می‌شوند. اقلام

سال آینده نیز شکاف بین هزینه‌های مصوب و درآمدهای وصول نشده باز هم با استقراض از بانک مرکزی و شبکه بانکی پر خواهد شد.

گسترش تصدی دولت در حرکت است. در سال جاری بودجه دولت حدود ۶۹/۸ درصد تولید ناخالص داخلی را در اختیار دارد ولی در سال آینده، به قیمتهای جاری، این نسبت به ۸۵/۵ درصد خواهد رسید.

حرکت به سمت دولتی‌تر شدن امور اقتصادی کشور امری است خطرناک و عاملی است بازدارنده و منفی که برای متوقف کردن آن نیاز به دگرگونی و اصلاحات عمیق است. این موضوع حتی در سال ۱۳۶۳ مورد توجه حضرت امام خمینی (ره) قرار داشت. در سخنرانی روز ۲۲ بهمن همان سال فرمودند «چنانکه کراً تذکر داده‌ام دولت بدون شرکت ملت و توسعه بخشهای خصوصی جویشده از طبقات محروم مردم و همکاری طبقات مختلف مردم با شکست مواجه خواهد شد. کشاندن امور به سوی مالکیت دولت و کنار گذاشتن ملت بیماری مهلکی است که باید از آن احتراز کرد». (۱)
دولتی‌تر شدن امور اقتصادی، ضمن خشکانیدن سرچشمه‌های لایزال تکاپو و تقلا، انگیزه‌های سازنده مردم را نابود می‌کند، انسانها را به بردگان دولتی مبدل می‌سازد و مردم را روز بروز بیشتر به منابع دولت و یارانه‌های مصرفی آن متکی می‌سازد. دولت اکنون به «پدر مهربانی» مبدل شده است که موظف است زندگی فرزندان بدون اراده و تفکر و تدبیر خود را تأمین کند. در حالیکه تعداد فرزندان این پدر مهربان در حال افزایش‌اند و ثروت وی در حال تحلیل رفتن است. پس تا دیر نشده باید به هر یک از فرزندان سهمی دهد و آنها را مستقل و متکی به اراده و عمل خود گرداند.

تقسیمات بودجه:

بر حسب جدول شماره ۱، بودجه کل کشور ایران از

می‌بریم. وامها و تسهیلات بانک مرکزی و سیستم بانکی کشور، که همه ساله کسری بودجه کل کشور ایران را پوشش می‌دهند، نهایتاً به تزییقات جدید پولی، بیش از مبلغ سپرده‌های مردم و بیش از نیاز جامعه، انجام‌دهنده و باعث افزایش مضاعف حجم پول و نقدینگی در ایران می‌شوند. نتیجه روش معمول دولت در تأمین نیازهای درآمدی، خود در چند سال گذشته، تورم ۵۵ درصدی کنونی را حادث ساخته است، که پیش‌بینی می‌شود تا پایان سال جاری به بالای ۷۰ درصد هم برسد. دولت از فروش اوراق قرضه ملی به مردم، به عنوان روشی معمول و عملی در رفع کسریهای بودجه‌ای خود همه ساله طنز خورده است.

ارقام گزارش شده در تفریغ بودجه سال ۱۳۷۱، غیرواقعی بودن مکرر درآمدهای مصوب دولت را در مقایسه با ارقام قطعی وصولی نشان می‌دهند. در سال ۱۳۷۱ وصولی مالیاتها فقط ۴/۶ درصد بر رقم مصوب افزایش داشت، که عمدتاً از محل واردات عظیم کالاهای مصرفی به کشور در آن سال تحصیل شد. لکن دریافت‌های ارزی نفتی، درآمدهای حاصل از انحصارات دولت، درآمدهای حاصل از فروش کالا و خدمات، سایر درآمدها و حتی وصول بهره و سود از سرمایه‌گذارهای دولت به ترتیب ۰/۲ درصد، ۵۸ درصد، ۴۰ درصد و ۱۶ درصد کمتر از ارقام مصوب وصول شدند. (۲) این کمبودها را روش نوری تأمین اعتبارات، یعنی «استقراض از سیستم بانکی کشور» پوشش داد. بطوری که رقم استقراض از سیستم بانکی ۴۶ درصد نسبت به رقم پیش‌بینی شده افزایش داشت. متأسفانه این ستاریو همه ساله در ایران تکرار می‌شود. اکنون شایسته است نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی این رویه غلط در بودجه‌نویسی را تصحیح کنند و با تصویب بودجه واقعی‌تری، از همین امسال به تکرار خطاهای دولت، که از ناحیه فزونی هزینه‌ها بر درآمدها بلیه عظیمی را بر مردم کشور عارض ساخته است، پایان دهند.

مالیاتها:

در بودجه پیشنهاد شده سهم درآمدهای مالیاتی حدود ۲۰ درصد درآمدهای عمومی دولت ذکر شده است، که اشاره به فقط مالیاتهای مستقیم می‌کند. در حالی که اگر رقم عوارضی را که مردم بابت آب و برق و گاز و نیز انواع سوختها و انواع عوارضی را که به هنگام خرید صدها نوع کالا و خدمات دولتی و غیردولتی پرداخت می‌کنند به این مالیاتها اضافه کنیم رقم مالیاتها و عوارض پرداختی مردم به دولت به مراتب افزون بر ۲۰ درصد مذکور خواهد بود.

سهم مالیاتها در بودجه عمومی، در چند سال اخیر روند نزولی داشته و عده‌ای را نگران کرده است. البته اگر در نظر داشته باشیم که تا ۸۰ درصد درآمدهای مالیاتی

تشکیل‌دهنده بودجه عمومی دولت، در طرف درآمدها، شامل مالیاتها، درآمد از فروش نفت، دریافت بها و عوارض فروش کالاها و خدمات، فروش ارز و سایر درآمدها می‌شود و در طرف هزینه‌ها، شامل هزینه‌های جاری، پرداخت یارانه و هزینه‌های عمرانی دولت می‌گردد.

درآمدهای دولت:

در بودجه پیشنهاد شده برای سال ۱۳۷۵ درآمدهای عمومی دولت، از رقم مصوب ۴۲۵۶۳ میلیارد ریال در سال جاری به ۵۴۳۶۹ میلیارد ریال افزایش داده شده است، یعنی ۲۷/۷ درصد افزایش دارد. در برنامه دوم رقم درآمدهای عمومی دولت برابر ۴۱۱۲۱ میلیارد ریال تعیین شده‌اند. بنابراین درآمدهای عمومی دولت در بودجه پیشنهادی دولت ۳۲/۲ درصد بر ارقام متناظر بر آن در برنامه دوم فزونی دارد. دولت باید پاسخگوی این افزایش باشد.

درآمدهای بودجه عمومی دولت اصولاً همه ساله خوشبینانه و دور از واقع پیش‌بینی و تهیه می‌شوند و به تصویب می‌رسند و همه ساله کمتر از هزینه‌ها عمل می‌شوند. مثلاً در سال ۱۳۷۱، که با تأخیر سه ساله اخیراً تفریغ بودجه شده است، وصول درآمدهای عمومی دولت حدود ۶ درصد کمتر از رقم مورد پیش‌بینی، گزارش شده است، که البته ناچیز و جزئی به نظر می‌رسد. ولی اگر توجه کنیم فاصله بین هزینه‌ها و درآمدهای دولت را، که کسری بودجه نامیده می‌شود، اعتبارات و تسهیلات بانک مرکزی و سیستم بانکی بر می‌کنند، به «درآمد» نبودن دریافت‌های دولت پی

دولت را معمولاً مالیاتهای غیرمستقیم تشکیل می‌دهند، که عمدتاً از محل اخذ حقوق گمرکی و سود بازرگانی واردات کالاها به کشور تحصیل می‌گردند و در سالهای اخیر واردات روندی نزولی داشته‌اند، شاید این نگرانیها برطرف گردد.

درآمدهای مالیاتی مورد انتظار در بودجه پیشنهاد شده با ارقام متناظر در قانون برنامه دوم هماهنگی و همخوانی دارد. رقم کل درآمدهای مالیاتی در بودجه پیشنهادی ۱۰۶۵۶ میلیارد ریال پیش‌بینی شده‌اند، که نه تنها نسبت به رقم مصوب برای سال جاری ۴۸ درصد افزایش دارد، بلکه نسبت به رقم ۹۶۵۹ میلیارد ریال مصوب و متناظر در برنامه دوم، ۱۱ درصد بیشتر است.

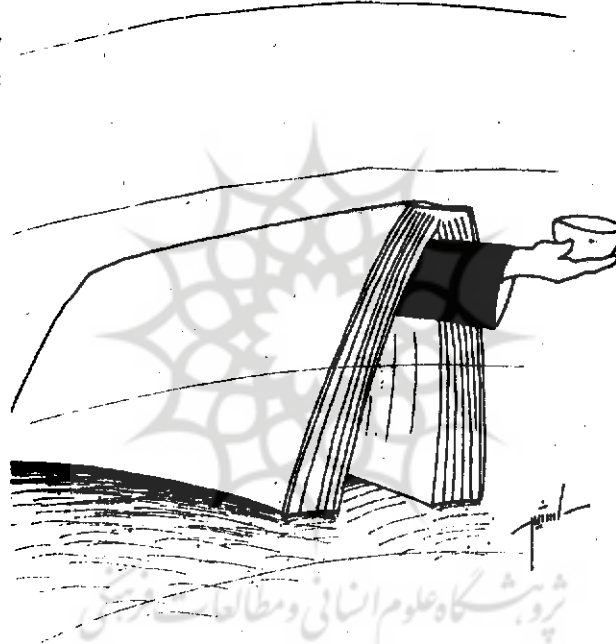
سهم مالیاتهای مورد انتظار برابر ۶/۶ درصد تولید ناخالص داخلی خواهد بود، که از نظر عدهای دلال بر پائین بودن این نسبت در مقایسه با کشورهای صنعتی و پیشرفته دارد. در کشورهای صنعتی "OECD"، که منابع ملی عمدتاً در اختیار بخش خصوصی قرار دارند، سهم مالیاتها البته تا ۸۳ درصد تولید ناخالص داخلی نیز می‌رسد. ولی در همین کشورها رقم مالیاتهای وصولی از شرکتهای تولیدی، نسبت به تولید ناخالص داخلی، به مراتب کمتر از ایران است. در ایران که ۸۵ درصد اقتصاد دولتی است، تولیدکنندگان خصوصی مورد توییح مالیاتی قرار می‌گیرند و از تسهیلات مالیاتی خبری نیست. به همین مناسبت سرمایه‌گذاران و کارآفرینان بالقوه نسبت به امور تولیدی رغبت چندانی ندارند. پس سطح سرمایه‌گذاریهای جدید خصوصی پایین است و آنچه صرف امور عمرانی می‌گردد توسط بخش دولتی انجام می‌گیرد.

غیر واقعی بودن پیش‌بینی درآمدهای مالیاتی دولت موضوع جدیدی نیست و علیرغم اینکه ارقام واقعی وصولها همه ساله به مراتب کمتر از ارقام پیش‌بینی شده ثبت می‌شوند، همه ساله تکرار می‌گردند. در بودجه سال ۱۳۷۳ رقم

مصوب مالیاتها ۷۷۵ میلیارد ریال تعیین شده بود، ولی مبلغ وصولی قطعی به ۵۵۰۰ میلیارد ریال رسید. یعنی اینکه سال گذشته درآمدهای مالیاتی حدود ۴۰ درصد بیشتر پیش‌بینی شده بودند و در بودجه دولت به تصویب رسیدند. برای سال جاری نیز، مطابق با رقم پیش‌بینی شده در برنامه دوم مبلغ ۷۸۶۲ میلیارد ریال به تصویب رسیده است. در حالی که امسال اقتصاد ایران با رکود در تولید و تجارت مواجه است و وصول مالیاتهای غیرمستقیم، که عمدتاً از کالاهای مصرفی وارداتی اخذ می‌گردد، حتی در حد سال گذشته دور از انتظار است. وزارت امور اقتصادی و دارایی اخیراً اعلام کرد که در

هشت ماه اول سال جاری جمعاً فقط ۲۸۵۰ میلیارد ریال مالیات وصول کرده است. (۳)

غیرواقعی بودن پیش‌بینی درآمدهای مالیاتی وزارت امور اقتصادی و دارایی را در مقابل مردم قرار داده است و نه در کنار آنها. برای اخذ ارقام مالیاتهای مصوب، این وزارتخانه چاره‌ای ندارد جز اینکه بزرگ‌مزاحمتهای مالیاتی خود بیافزاید و دستگاهها و کارمندان وصولی خود را دائماً با مردم درگیر کند. برای رسانیدن مالیاتهای وصولی به سطح مصوب، این وزارتخانه حتی قوانین رایج کشور را لغو می‌کند و حقوق مودیان مالیاتی را نیز نادیده می‌گیرد. در مقابل تعديت

مميزين مالیاتی این وزارت مردم شدیداً خود را بی‌بنا و بدون ملجاء می‌دانند.

صرف مالیاتها:

بر حسب تبصره ۸ ایچه بودجه پیشنهادی، مودیان مالیاتی خواهند توانست تحت نظارت مراجع دولتی مبالغی را صرف احداث و تکمیل فضاهای آموزشی، فرهنگی، بهداشتی، بهزیستی، آموزشگاههای فنی، اماکن ورزشی، مساجد، کتابخانه‌ها و حتی طرحهای راهسازی کنند. این مبالغ به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی تلقی شده و از درآمدهای مشمول مالیات قابل

کسر هستند. موفقیت این تبصره به عملکرد وزارت امور اقتصادی در اجرای آییننامه اجرائی و همکاریهای آن وزارت با مردم بستگی دارد. انتظار می‌رود مردم از این پیشنهاد بخوبی استقبال نمایند، زیرا هنگامی که مودیان مالیاتی آثار ناشی از پرداخت مالیات خود را در امور عام‌المنفعه مورد نظر خود شخصاً مشاهده می‌کنند، نسبت به پرداخت مالیات راغب‌تر خواهند شد.

نقته:

در بودجه پیشنهادی، درآمدهای دولت از صادرات نفت خام ۵۲ درصد از درآمدهای بودجه عمومی دولت را تشکیل می‌دهند. (۴) بین بودجه پیشنهادی و ارقام متناظر در برنامه نیز مغایرتهای فاحشی وجود دارند. در بودجه سال جاری درآمد دولت از صادرات نفت برابر ۱۳۰۸۰ میلیون دلار به تصویب رسیده است، که با نرخ هر دلار ۱۷۵۰ ریال، تبدیل می‌شود و رقم ریالی آن به عنوان درآمد وارد بودجه دولت می‌گردد. در بودجه پیشنهادی دریافت‌های ارزی از صادرات نفت ۱۵۹۹۰ میلیون دلار تعیین شده است که ۲۲/۲ درصد نسبت به سال جاری افزایش دارد. پس رقم ریالی درآمد دولت از صادرات نفت حدود ۲۸۰۰۰ میلیارد دلار خواهد بود، که از رقم مصوب در برنامه دوم برای سال ۱۳۷۵، برابر ۵۰۹۲۳ میلیارد ریال با ۲۲/۲ درصد بیشتر است.

متوسط بهای نفت خام صادراتی برابر هر بشکه ۱۵/۵ دلار محاسبه شده است. از حاصل تقسیم ۱۵۹۹۰ میلیون دلار بر ۱۵/۵ دلار هر بشکه، تعداد کل بشکه نفت صادراتی در سال آینده برابر ۱۰۳۱۶۱۲۰۰۰ بدست می‌آید که اگر بر ۳۶۶ روز سال تقسیم شود رقم متوسط صادرات روزانه نفت خام و فرآورده‌های نفتی ۲۸۱۸۶۱۵ بشکه بدست می‌دهد.

ماهها از زمان تحریم نفتی دولت امریکا

علیه ایران می‌گذرد و ۱- وزارت نفت هنوز نتوانسته است جانشین‌های پایداری را بجای شرکتهای نفتی آمریکایی خریدار نفت ایران پیدا کند، پس به فروشهای موضعی (Spot) روی آورده است. ۲- تحریم‌های ثانویه دولت امریکا علیه شرکتهای نفتی بین‌المللی که با ایران معامله دارند در حال شدت گرفتن است. به همین مناسبت صادراتی در حد روزانه ۲۸۰۰۰۰۰ بشکه در روز بسیار بسیار خوشبینانه است. بنابراین اگر از طریق افزایش احتمالی بهای جهانی نفت و یا صادرات فرآورده‌ها جبران کاهش صادرات نفت نشود، دولت مطمئناً به حدود ۱۶ میلیارد دلار مورد انتظار و هزینه شده در

بودجه سال آینده دست نخواهد یافت. ولی چون در بودجه معادل ریالی درآمد نفت هزینه خواهد کرد کسری خود را از طریق ۱- همداخله در بازار و یا ۲- از طریق اخذ وام و تسهیلات از بانک مرکزی و سیستم بانکی کشور جبران خواهد کرد و باز هم هیزم‌های جدیدی بر خرمن آتش تورم خواهد افزود. استقراض دولت از بانک مرکزی و سیستم بانکی کشور، در هر کجا و در هر کشوری که باشد، همیشه تورم‌زا و تورم‌آور است.

مصادق پیدا کنند. علاوه بر افزایش آب‌بها، در تبصره ۴۵ بودجه از مصرف‌کنندگان آب شرب در شهرهای بدون فاضلاب شهری خواسته شده است برای هر متر مکعب آب ۵ ریال و برای سایر مصارف ۱۰ ریال عوارض بپردازند. منابع جمع‌آوری شده صرف اجرای طرح‌های فاضلاب در همان شهرها خواهد شد. البته این پیشنهاد به دلیل اینکه پرداخت هزینه‌های ایجاد شبکه فاضلاب را به مردم تحمیل خواهد کرد، احتمالاً مورد تأیید مجلس

هزینه‌های حمل و نقل فرآورده‌ها به جایگاه‌های توزیع در سر تا سر ایران را اضافه کرد تا بهای واقعی و تمام شده هر لیتر فرآورده بدست آید.

در حال حاضر بهایی که مردم ایران بابت هر لیتر از فرآورده‌های نفتی می‌پردازند فقط بخشی از هزینه‌های حمل این فرآورده‌ها را از بنادر و یا پالایشگاه‌های داخلی به جایگاه‌های توزیع آنها پوشش می‌دهد و نه بیشتر. بنابراین میزان پارانه‌ای که از طریق مصرف انواع فرآورده‌های نفتی نصیب مردم ایران می‌شود سالیانه بالغ بر ۱۳ میلیارد دلار است. این رقم، که به نرخ رسمی دلار ۱۷۵۰ ریال برابر ۲۲۷۵۰ میلیارد ریال می‌شود، رقم تقریبی پارانه پنهانی را تشکیل می‌دهد که همه ساله مردم ایران از آن بهره‌مند می‌گردند، در حالی که در بخش هزینه‌های بودجه دولت، سوازی هزینه‌های پالایش و حمل و نقل، جایگاهی ندارد و نقص عمده‌ای را در بودجه‌نویسی کشور منعکس می‌سازد.

بهای اندک فرآورده‌های نفتی، مانند بهای نان، سالیانه باعث حیف و میل‌های عظیم دلاری در مصارف خانگی و غیر صنعتی و کشاورزی می‌گردد. همین طور بهای ناچیز بنزین و گازوئیل در سر تا سر سرحدات کشور، ایجاد شبکه‌های گسترده‌ای را که به قاچاق این اقلام مبادرت می‌ورزند موجب شده است. زیرا که، هر لیتر بنزین در پاکستان حدود ۶۰ سنت یا ۲۴۰ تومان و در ترکیه حدود ۷۰ سنت یا ۲۸۰ تومان است. به لحاظ قاچاق سوخت، استانهای مرزی کشور اغلب با کمبود فرآورده‌های نفتی مواجه هستند و این کمبود اقتصاد استانهای مرزی را فلج کرده است. در مهر ماه سال جاری هر لیتر بنزین در آسوی مرزهای سیستان و بلوچستان بالغ بر ۴۸۰ تومان فروخته می‌شد. (۵) از مجلس انتظار می‌رود با واقعی‌تر ساختن بهای سوخت‌های غیرصنعتی و غیرکشاورزی، انگیزه قاچاقچیان فرآورده‌ها را از میان بردارد و ضمن ایجاد کار برای مردم محروم مناطق سرحدی، برای همیشه به قاچاق و حیف و میل این ماده حیاتی در ایران پایان دهد.

هزینه‌های دولت:

در طرف هزینه‌ها، بودجه عمومی دولت به دو قسمت هزینه‌های جاری و هزینه‌های عمرانی تقسیم شده‌اند.

درآمدهای مالیاتی پیش‌بینی شده برای سال ۷۵ با ارقام متناظر در قانون برنامه دوم همخوانی ندارد.

سایر درآمدها:

در فصل (سایر درآمدها) این مغایرتها شدیدتر مشاهده می‌شوند. در بودجه پیشنهادی (سایر درآمدهای دولت) برابر ۱۵۷۱۲ میلیارد ریال ذکر شده‌اند. رقم متناظر در برنامه دوم برای سال ۱۳۷۵ برابر ۸۵۵۵ میلیارد ریال است. یعنی اینکه سایر درآمدهای دولت نیز ۸۳۲۷ درصد افزون بر برنامه دوم پیش‌بینی و ارائه شده‌اند.

در فصل (سایر درآمدها) افزایش بهای کالاها و خدمات دولتی و عوارض بر آنها پیشنهاد شده است. بهای فرآورده‌های نفتی، مانند بنزین، گازوئیل و نفت سفید و بهای آب، برق و گاز منطبق بر مصوبات قانون برنامه دوم با فقط ۲۰ درصد افزایش پیشنهاد شده‌اند. در این مورد نیز مجلس باید به گونه‌ای مانع اعمال منافع انحصاری دولت گردد تا اضرار بگیری، که در فقه شیعه جزو محرمات است.

جدول شماره ۱

ردیف	شرح	بودجه پیشنهادی (ریال)	قانون برنامه دوم (ریال)
۱	درآمدهای مالیاتی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۲	درآمدهای غیر مالیاتی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۳	درآمدهای دولتی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۴	درآمدهای غیر دولتی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۵	درآمدهای عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۶	درآمدهای خصوصی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۷	درآمدهای دولتی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۸	درآمدهای دولتی عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۹	درآمدهای غیر دولتی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۱۰	درآمدهای غیر دولتی عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۱۱	درآمدهای دولتی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۱۲	درآمدهای دولتی عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۱۳	درآمدهای غیر دولتی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۱۴	درآمدهای غیر دولتی عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۱۵	درآمدهای دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۱۶	درآمدهای دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۱۷	درآمدهای غیر دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۱۸	درآمدهای غیر دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۱۹	درآمدهای دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۲۰	درآمدهای دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۲۱	درآمدهای غیر دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۲۲	درآمدهای غیر دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۲۳	درآمدهای دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۲۴	درآمدهای دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۲۵	درآمدهای غیر دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۲۶	درآمدهای غیر دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۲۷	درآمدهای دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۲۸	درآمدهای دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۲۹	درآمدهای غیر دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۳۰	درآمدهای غیر دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۳۱	درآمدهای دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۳۲	درآمدهای دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۳۳	درآمدهای غیر دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۳۴	درآمدهای غیر دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۳۵	درآمدهای دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۳۶	درآمدهای دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۳۷	درآمدهای غیر دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۳۸	درآمدهای غیر دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۳۹	درآمدهای دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۴۰	درآمدهای دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۴۱	درآمدهای غیر دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۴۲	درآمدهای غیر دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۴۳	درآمدهای دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۴۴	درآمدهای دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۴۵	درآمدهای غیر دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۴۶	درآمدهای غیر دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۴۷	درآمدهای دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۴۸	درآمدهای دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۴۹	درآمدهای غیر دولتی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
۵۰	درآمدهای غیر دولتی عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی غیر عمومی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰

هزینه‌های جاری:

در بودجه پیشنهادی هزینه‌های جاری دولت برابر ۳۱۹۳۵ میلیارد ریال پیش‌بینی شده‌اند که نسبت به هزینه‌های مصوب سال جاری ۱۵ درصد رشد خواهد داشت. بخش عمده هزینه‌های جاری دولت شامل اقلای می‌گردد که در جدول شماره ۲ خلاصه شده‌اند.

ترمیم حقوق نیروها:

چنانچه مشاهده می‌گردد، بودجه نیروهای نظامی و انتظامی سال ۱۳۷۵ برابر ۵۹۰۰ میلیارد ریال پیشنهاد شده که نسبت به سال جاری از ۲۸ درصد رشد برخوردار است. این رقم عمدتاً صرف ترمیم حقوق پرسنل و اجرای برنامه‌های تولید اسلحه و مهمات در صنایع نظامی کشور خواهد شد. بودجه فصل دفاع حدود ۱۹/۵ درصد هزینه‌های جاری دولت را تشکیل می‌دهد و از بودجه آموزش و پرورش و بودجه جاری هر یک از سایر وزارتخانه‌ها بیشتر است.

بودجه آموزش و پرورش:

تخصیص مبلغ ۵۲۵۶ میلیارد ریال به فصل آموزش و پرورش پیشنهاد شده است، که نسبت به رقم سال جاری ۴۲ درصد رشد دارد. متأسفانه این رقم برای آموزش و پرورش کشور مکفی نیست. زیرا که در سال جاری، بودجه آموزش و پرورش بالغ بر ۱۲۰۰ میلیارد ریال کسری دارد. بخشی از این کسری از طریق تخصیص عوارض تولیدات داخلی به آموزش و پرورش تأمین خواهد شد. این بودجه صرف آموزش ۱۸/۵ میلیون نفر دانش‌آموز در مدارس دولتی سراسر کشور می‌شود.

در تبصره ۸ بودجه سال جاری گرفتن ۲ درصد عوارض از کلیه کالاهای نهایی تولید داخل کشور برای کمک به هزینه‌های جاری آموزش و پرورش تا سقف ۱۷۰ میلیارد ریال به تصویب رسیده است. در لایحه پیشنهادی دولت برای سال ۱۳۷۵، سقف این عوارض به ۵۰۰

میلیارد ریال افزایش داده شده است، که کفایت نیازهای این فصل را نخواهد کرد. به همین مناسبت مجلس باید یا این سقف را افزایش دهد و یا ترتیبات دیگری را پیشنهاد نماید تا مبادا به کیفیت آموزش رایگان خدشه‌ای وارد شود. با صرف هزینه‌های عمرانی در فصل آموزش و پرورش بناس ۲ میلیون مترمربع ساختمان در قالب ۱۵۰۰۰ کلاس درسی جدید بر فضای آموزشی کشور افزوده شود.

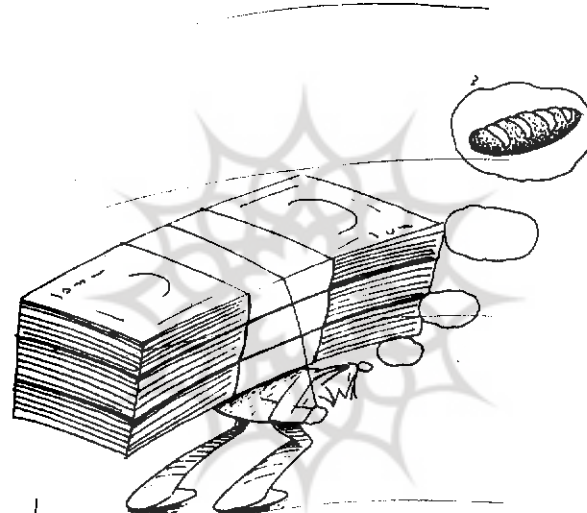
توجه به آموزش عالی و تحقیقات:

از مبلغ ۲۳۲۰ میلیارد ریال تخصیص داده شده به

فصل آموزش عالی ۶۴۰ میلیارد ریال آن صرف توسعه تحقیقات کاربردی و ایجاد دانشگاههای غیردولتی خواهد شد. بخش عمده بودجه پیشنهاد شده صرف آموزش ۱۲۱۰۰۰۰ نفر دانشجو خواهد گردید. هزینه‌های عمرانی فصل آموزش عالی نیز بناس ۵۵۰۰۰۰ متر مربع ساختمان آموزشی را به بهره‌برداری برسانند.

تنزل قدرت خرید کارمندان:

در بودجه پیشنهادی مبلغ ۱۲۰۰ میلیارد ریال جهت افزایش حقوق، پاداش و مزایای کارمندان کشوری و

پرداخت حقوق معوق آنها تعیین شده است. بر این اساس هر نفر کارمند دولت بطور متوسط ماهیانه ۴۶۰۰۰ ریال افزایش حقوق دریافت خواهد کرد. ضمناً سقف بخشودگی مالیاتی حقوق ماهیانه کارمندان دولت به ۲۸۸۰۰۰ ریال افزایش داده شده است.

در بودجه پیشنهادی افزایش حقوق فوق‌الذکر حدود ۲۰ درصد ذکر شده است. چنانچه این عدد صحت داشته باشد، نرخ تورم سال آینده فقط ۶۰ درصد در نظر گرفته شود. قدرت خرید حقوق حدود دو میلیون نفر کارمند دولت ۲۰ درصد تنزل خواهد داشت و وضع معیشتی این طبقه شدیداً تحلیل خواهد رفت. اگر بناس

یارانه‌های مصرفی کالاهای اساسی و سوخت تدریجاً کاهش یابند، لازم است افزایش حقوق سالیانه کارمندان دولت به شاخص هزینه زندگی، که توسط بانک مرکزی ایران تهیه می‌شود، مرتبط ساخته شود.

بر حسب تبصره ۳۵ بودجه پیشنهادی مازاد نیروهای غیرمتخصص دستگاههای دولتی نیز تعدیل خواهد شد، مشروط بر اینکه دستگاهها مبلغ بازخرید را در اختیار داشته باشند. هرگونه استخدام جدید نیز، به جز استخدام معلمان در آموزش و پرورش، محدود خواهد بود. (۶) همچنین ترتیباتی داده شده است تا تعدیل معاونتها و مدیرتها در حوزه مرکزی وزارتخانه‌ها عملی شود. امور پشتیبانی دستگاههای دولتی نیز به بخش غیردولتی واگذار خواهد شد که اقدامی در جهت تقویت بخش خصوصی می‌باشد.

کاهش نسبی یارانه مصرفی:

در هزینه‌های جاری بودجه پیشنهادی، مبلغ ریالی یارانه‌ای که صرف خرید کالاهای اساسی مانند گندم، برنج، قند، شکر، روغن نباتی، گوشت، شیر، کود و سم خواهد شد برابر رقم سال جاری، ۵۲۰۰ میلیارد ریال تعیین شده است که از هیچگونه رشدی برخوردار نیست. علاوه بر این مبلغ ارز یارانه‌ای که صرف خرید همین کالاها از کشورهای بیگانه می‌شود، برابر رقم سال جاری، ۱۲۵۰ میلیون دلار ذکر شده است. ولی از رقم کل یارانه و کمکهای بلاعوض پیشنهادی دولت به بنیاد شهید، بنیاد امداد امام و سایر نهادها و سازمانهای دولتی ذکر شده به میان نیامده است. در بودجه سال جاری جمع کل یارانه و کمکهای بلاعوض مصوب ۹۰۰۰ میلیارد ریال تعیین شده است.

پرداخت یارانه‌های مصرفی از جمله مصیبتهایی است که در بعد از پیروزی انقلاب اسلامی بر جامعه ایران و ایرانی عارض شده است، مصیبتی که جهت حذف معقول و کم کردن اثرات و نفوذ آن بر وضع معیشت مردم

هیچگونه راه حل سریع و فاطمی وجود ندارد. آنچه مسلم است آن است که به همانگونه که تدریجاً مردم را هر سال بیشتر از سال قبل به دولت متکی ساخته‌ایم، باید تدریجاً هم اقداماتی حساب شده و سنجیده در جهت کاهش و حذف نهایی آن به عمل آورده شود. لازم است مجلس شورای اسلامی در این مورد پیشقدم شود تا زمینه‌ساز باشد و اسباب کار را فراهم سازد.

متأسفانه انتظار می‌رود در مجلس شورای اسلامی عده‌ای، همانند سالیهای گذشته، حتی با ارقام پیشنهادی یارانه دولت مخالفت ورزند و باعث شوند مجلس نهایتاً بر مبلغ آنها بیفزاید. این عده همیشه افزایش نسبتاً سریع

جمعیت و فشارهای تورمی فزاینده ناشی از هزینه‌های دولت بر وضع معیشت مردم را از جمله دلایل اصلی افزایش یارانه‌های فوق‌الذکر معرفی کرده‌اند. البته افزایش یارانه‌های مصرفی مورد نیاز مردم است، ولی نمایندگان طرفدار افزایش یارانه نیز از کسب شهرت و محبوبیت بیشتری بین رای دهندگان در حوزه انتخابی خود بی‌نصیب نخواهند ماند. اینجاست که نیاز کشور بوجود نمایندگان آگاه، واقع بین، آینده‌نگر و معتقد به منافع فراتر از منافع خود، که حقیقتاً در جهت رضای خدا و سعادت قاطبه ملت ایران قدم برخواهند داشت، آشکار می‌گردد.

خواهد داد و در نتیجه قدرت خرید پولهای مردم افزایش خواهد یافت.

کمی منابع مالی:

در بودجه پیشنهادی دولت برای سال ۱۳۷۵ مواردی که حاکی از فزونی هزینه‌ها بر درآمدها و یا کمی منابع مالی در برابر هزینه‌ها و بدهیهای معوقه دولت باشند بسیار زیاد هستند. به همین مناسبت دولت برای اولین بار فروش و واگذاری سهام، اموال و داراییهای خود را در برابر این هزینه‌ها، به عنوان راه حل جدید و عملی، پیشنهاد کرده است.

کمبود منابع مالی مواجه است. به همین مناسبت تبصره ۶۱ به بودجه سال آینده اضافه شده است. بر حسب بند (ب) این تبصره کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکتهای دولتی و نهادها موظف شده‌اند ماشین‌آلات و وسائل سنگین مازاد بر احتیاج خود را (و حتی بعضی از طرحهای خود را) از طریق مزایده به متقاضیان آنها بفروشند. منابع مالی که از این طریق بدست خواهند آمد باید صرف اتمام سایر طرحهای نیمه تمام شوند.

فروش اوراق مشارکت:

بر حسب بند (و) تبصره ۱۶، و به منظور تسریع در اتمام طرحهای عمرانی دولت در بودجه پیشنهادی فروش ۲۵۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت به مردم را درخواست کرده است. فروش اوراق مشارکت به مردم روشی است اقتصادی و ضد تورمی که ضمن اجرا و اتمام طرحهای عمرانی، دستگاههای دولتی را به رعایت حداقلی از انضباط مالی مجبور می‌سازد و از حیث و میل منابع ملی، بهتر جلوگیری می‌نماید. چون به این اوراق بناسبت سودی بالاتر از نرخ سپرده‌های پنج ساله در سیستم بانکی کشور پرداخت گردد، طرحهای مورد نظر دولت باید از سوددهی بالاتری برخوردار باشد تا فروش اوراق مشارکت به مردم را توجیه کند.

غیرواقعی بودن پیش‌بینی درآمدهای مالیاتی وزارت دارائی را در مقابل مردم قرار داده است، نه در کنار آنها

یارانه‌زدانی:

در پرداخت یارانه‌های مصرفی که دولت ایران به مردم می‌پردازد شعارزدگی گسترده‌ای مستتر است. زیرا که دولت از یک طرف سالیانه قدرت خرید عظیمی را از طریق استفاده از تسهیلات بانکی و بانک مرکزی ایران و تورم ناشی از هزینه‌های بیشتر از درآمدهای بودجه کل کشور از مردم ضبط می‌کند و به مقاصد خود اختصاص می‌دهد، و از طرف دیگر قدرت خرید ناچیزی را در قالب یارانه کالاهای اساسی به مردم باز می‌گرداند. در حالی که، آنچه مفید بحال تولید و ایجاد رونق صحیح در اقتصاد کشور می‌باشد آن است که از یک طرف تدریجاً پرداخت رقم ۹۰۰۰ میلیارد ریال یارانه مصرفی محدودتر شود و از طرف دیگر، منابع آزاد شده از طریق تخصیصات بودجه‌ای، صرف ۱- ترمیم حقوق کارمندان، بازنشستگان و گیرندگان مستمری شود و ۲- صرف تشویق مردم به تولید اقلام یارانه‌ای در داخل کشور گردد. مهم‌ترین اهرم در این تغییر جهت اساسی نیز همانا افزایش بهای خریدهای تضمینی دولت از اقلام کالاهای اساسی است. چنانچه در تعیین بهای خریدهای تضمینی گندم و برنج و چغندر قند و غیره شوای اقتصاد

سازمان تأمین اجتماعی چند صد میلیارد ریال بابت حق‌السهم بیمه کارفرما از دولت طلب معوقه دارد. یعنی اینکه بخش خصوصی دیون خود را پرداخته است ولی دولت از پرداخت دیون خود به سازمان تأمین اجتماعی طفره رفته است. این طلب مشکلات عدیده‌ای را برای

جدول شماره ۲

سازمان ایجاد کرده است، بطوری که اگر پرداخت نشود سازمان تأمین اجتماعی حتی از عهده پرداخت بخشی از تعهدات جاری خود برنخواهد آمد. از طریق تبصره ۱۰ لایحه بودجه پیشنهادی، دولت در نظر دارد تا پایان سال ۱۳۷۵ حدود ۲۰ درصد از مطالبات معوقه این سازمان را، از طریق واگذاری سهام کارخانجات دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و سهام دولت در شرکتهای ملی شده و حتی واگذاری طرحهای عمرانی نیمه تمام به این سازمان پرداخت نماید. جهت اتمام طرحهای نیمه تمام عمرانی نیز دولت با

از طرف دیگر اگر رقم فروش اوراق مشارکت به مردم شدیداً افزایش داده شود، در حالیکه شورای پول و اعتبار بر تثبیت نرخ سود بانکی در حد فعلی پافشاری می‌نماید، بدیهی است که حجم سپرده‌های مردم در سیستم بانکی کاهش خواهد یافت. این کاهش ممکن است به سطوح خطرناکی افت کند. بنابراین لازم است مجلس شورای اسلامی در این مورد نیز تمهیدات لازم را پیش‌بینی نماید. فروش اوراق مشارکت به مردم را باید نوع محدودی از انتشار اوراق قرضه ملی کوتاه مدت تلقی کرد که از اثرات ضد تورمی و مفیدی برخوردار است.

روند فزاینده یارانه گندم:

برای سال جاری یارانه ریالی پرداخت دولت به فقط گندم و آرد ۲۸۸۰ میلیارد ریال تعیین شده است. به لحاظ کمبودهای مصنوعی ناشی از حیث و میل نان این رقم اخیراً به ۳۵۰۰ میلیارد ریال افزایش داده شده است. در بودجه پیشنهادی یارانه گندم و آرد به ۴۲۰۰ میلیارد ریال افزایش داده شده است و تا پایان سال آینده ممکن است باز هم بر مبلغ آن افزوده شود. بخشی از یارانه گندم را سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، از محل مابه‌التفاوت قیمت فروش کالاهای قیمت‌گذاری شده و بهانی که نصیب

هم فشارهای ناشی از تورم و هم تفاوت‌های اقلیمی بر روی هزینه‌های تولیدی را بطور واقع بینانه‌تری مورد توجه قرار دهد، بخش عمده ۱/۲۵۰ میلیارد دلار ارزی که از طریق فروش ثروت ملی بدست دولت افزوده است و ارزش افزوده ناچیزی را سالیانه عاید مردم ایران می‌نماید، به نفع سرمایه‌گذارهای مولد و مؤثرتری آزاد خواهند گردید و بر تولید و عرضه این کالاها افزوده خواهد شد. فراوانی تولید و عرضه کالاها و خدمات در شرایط رقابتی، بهای آنها را در بازار خودبخود کاهش

تولیدکنندگان و واردکنندگان می شود تأمین می نماید. اخذ این مابه التفاوت نهایتاً بر مردم تحمیل می شود، ضمن اینستکه معلوم نیست اولاً جابجگاه این مابه التفاوت گیرها در بودجه دولت چیست و ثانیاً اثرات خالص باز توزیعی این گرفتن و دادن بر سطح رفاه مردم و بر اقتصاد کشور چقدر است؟

هم اکنون سالیانه حدود ۴۰۰ الی ۵۲۰ میلیون دلار صرف واردات بالغ بر ۲ میلیون تن گندم به کشور می شود. در چند ماه گذشته بهای جهانی گندم از حدود ۲۳۵ دلار به تنی ۲۷۰ دلار افزایش یافته است و باز

هم رو به افزایش است. ولی شورای اقتصاد قیمت خرید تضمینی گندم از کشاورزان داخلی را برای سال آینده کیلویی ۴۱ تومان تعیین کرده است (یعنی هر کیلو ریال ۴۱۱ = ریال ۱۷۵۰ x ۰/۲۳۵ دلار). در این محاسبه اولاً نرخ ارز هر دلار ۱۷۵۰ ریال تعیین شده است که نرخی است قراردادی جهت استفاده در بودجه دولت و به هیچ وجه منطبق بر واقعیات اقتصادی کشور نیست. ثانیاً هزینه های تولید، از ناحیه تورم ۶۰ درصدی و بالاتر، رو به افزایش دارند. ثالثاً تعیین بهای خرید به قیمت بیروالی و از قبل تعیین شده، بر انگیزه های کشاورزان حاشیه ای تأثیر منفی خواهد گذاشت. آنها بجای گندم اقلام دیگری خواهند کاشت. رابعاً، با قیمتهای جدید گندم در سطح جهان، که اخیراً ۱۵ درصد افزایش یافته است، و تبدیل دلار به نرخ ارز صادراتی ۳۰۰۰ ریالی، نرخ خرید تضمینی گندم در سال آینده باید دست کم به کیلویی ۸۱ تومان، یعنی تقریباً دو برابر قیمت اعلام شده کنونی افزایش یابد تا کمبدهای وارداتی مرتفع گردند. قیمت تضمینی تعیین شده برای خرید گندم از کشاورزان ایرانی در سال آینده به هیچ وجه تشویقی نیست و اگر سریعاً ترمیم نشود، باعث تخصیص حدود پانصد میلیون دلار از ثروت ملی کشور به واردات گندم خواهد شد.

شایسته است مجلس شورای اسلامی ترتیبی اتخاذ نماید تا مبلغی که دولت از فروش ثروتهای غیر قابل جانشین، مانند نفت، بدست می آورد فقط صرف واردات کالاهای سرمایه ای و راه اندازی کارخانجات جدید و تشویق تولید توسط بخش خصوصی در داخل کشور گردد. تغییر جهت دادن سیاست دولت از خرید گندم از خارج به خرید گندم از داخل کشور باعث رفع بیکاری و ایجاد مشاغل جدید و افزایش سطح درآمد جوانان در بخش کشاورزی خواهد شد.

کمی ظرفیت انبار و سیلو:

در هزینه های عمرانی بودجه پیشنهادی بر سیلوسازی و انبارسازی تأکید شده است. کمبود انبار و سیلو در سالهای اخیر از جمله تنگناهای اصلی در امر تولیدات داخلی و تکیه بر واردات از خارج ذکر شده اند. در سال جاری بناست ۱۶۰۰۰ تن بر ظرفیت سیلوهای کشور افزوده شود که در مقایسه با رشد جمعیت، بسیار ناچیز است.

در بودجه پیشنهادی برای سال آینده آورده شده که ۲۴۸۰۰۰ تن ظرفیت جدید بر ظرفیت سیلوهای کشور

بودجه پیشنهادی ۷۸۰ میلیارد ریال اعتبار تعیین شده است. این رقم صرف پرداخت ۱۰۰ درصد حق سرانه بیمه چهار میلیون نفر اقشار نیازمند و ۸۰ درصد حق سرانه خانواده های شهدا، جانبازان، آزادگان و روحانیون و ۵۰ درصد حق سرانه بیمه کارمندان دولت خواهد شد. بیمه همگانی در تاریخ درمان کشور ایران یک تحول بسیار عظیم و بی سابقه است و در صورت اجرای صحیح اثرات رفاهی و باز توزیعی مفیدی به حال مردم خواهد داشت. به لحاظ توجهات و پیشرفتهایی که اخیراً در این بخش حاصل شده است تعداد تختهای بیمارستانی برای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت کشور اکنون به ۱/۵۶ تخت رسیده است. بودجه فصل بهداشت و درمان ۱۸۹۶ میلیارد ریال پیشنهاد شده است که صرف بهداشت، درمان، نغدیه، پارانه دارو و تجهیز بیمارستانها خواهد شد. متأسفانه رقم پیشنهادی فقط از ۱۱ درصد رشد برخوردار است. رقم پیشنهادی نسبتاً پایین دولت وزارت مربوطه را با کمبود منابع مالی مواجه خواهد ساخت.

حمایت از صادرات:

حمایت از صادرات در بودجه پیشنهادی بسیار ناچیز است. تنها تدبیری که نسبت به حمایت از صادرات اندیشیده شده است پیشنهاد ایجاد صندوق حمایت از صادرات است که سالها دربار اهمیت آن بحث شده است. متأسفانه این صندوق بناست سال آینده با سرمایه ناچیز ۱۰۰ میلیارد ریال آهاز به کار کند.

البته این تمهیدات در برابر توقف نسبی صادرات کشور در سال جاری، به لحاظ ایجاد محدودیت در فروش ارزهای صادراتی غیرنفتی به قیمت ثابت ۳۰۰۰ ریال برابر هر دلار و گرفتن پیمان نامه های ارزی از صادرکنندگان کالا، بسیار ناچیز است.

هزینه های عمرانی:

بخش دیگر بودجه عمومی دولت شامل هزینه های عمرانی و تشکیل سرمایه های ثابت در اقتصاد کشور می گردد. رقم پیشنهاد شده هزینه های عمرانی برابر ۲۲۶۸۴ میلیارد ریال است که نسبت به ارقام مصوب برای سال جاری از ۵۲/۱ درصد رشد برخوردار است.

بخشی از هزینه های عمرانی دولت در جدول شماره ۳ خلاصه شده اند. چنانکه مشاهده می گردد، به اتمام پروژه های مربوط به بخش راه و ترابری، صنعت،

افزوده خواهد شد، که از ۲۲ برابر رشد برخوردار است. همینطور در سال جاری بناست ۳۱۰۰۰۰ تن انبار ذخیره گندم بر ظرفیت انبارهای کشور افزوده شود. بر حسب بودجه پیشنهادی سال آینده ۳۷۰۰۰۰ تن انبار گندم و ۲۹۸۰۰۰ تن انبار خوراک و دام جدید در کشور ساخته خواهند شد.

اجرای قانون بیمه همگانی:

جهت اجرای قانون بیمه همگانی که پس از چند سال تأخیر بالاخره امسال به جریان افتاد و معلوم نیست در اجرا چگونه به نیازهای مردم پاسخ خواهد داد، در لایحه

برق و عمران شهرها توجه ویژه‌ای مبذول شده است. در بودجه مصوب سال جاری سهم هزینه‌های عمرانی در بودجه عمومی دولت ۳۴/۸ درصد بودجه عمومی می‌باشد، لکن در بودجه پیشنهادی برای سال ۱۳۷۵ سهم هزینه‌های عمرانی به ۴۱/۵ درصد بودجه عمومی افزایش خواهد یافت. این افزایش، که تا حدودی در تاریخ بودجه‌ریزی کشور کم سابقه است، بر توجه بیشتر دولت به موضوع عمران و آبادی کشور و به پایان رسانیدن بعضی از پروژه‌های ناتمام، که زمان بهره‌برداری آنها سالهاست به تعویق افتاده است، دلالت

تولید، و به بازار ایران عرضه می‌کند. بودجه شرکتهای دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانکها برابر ۹۰۲۴۸ میلیارد ریال پیشنهاد شده است، که نسبت به رقم ۶۴۶۶۸ میلیارد ریال مصوب برای سال جاری، برابر ۳۹/۶ درصد رشد دارد. حدود ۱۵ درصد از منابع مالی شرکتهای دولتی از طریق وامها و تسهیلات سیستم بانکی کشور تأمین خواهد شد.

متأسفانه عملکرد شرکتهای دولتی در ایران یکبار معما و یک معضل عظیم اجتماعی است. این شرکتها، که تا ۶۰ درصد بودجه کل کشور را همه ساله در اختیار می‌گیرند،

اعتبارات جاری خود صورتحساب ارائه دادند و برای ۶۵/۵ درصد مانده هیچگونه حسابی به دولت پس داده نشده است. (۷)

[ماهنامه: در همین راستا گزارشی تحت عنوان «تصویب بودجه» است با صدور مجوز خرج کردن؟ ارائه کرده‌ایم که در صفحات آتی چاپ شده است.]

برحسب قانون بودجه سال جاری و قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، وزارت اقتصاد و دارایی و سازمان برنامه موظف هستند گزارش بودجه کلیه شرکتهای دولتی را همه ساله منضم به لایحه بودجه ارائه دهند. متأسفانه این کار انجام نگرفته است. آنچه در لایحه پیشنهادی آورده شده است مربوط به سال ۱۳۷۳ می‌باشد که فقط تشکیل ۳۶۴ مجمع عمومی و چگونگی اجرای تصمیمات آنها را توسط هیأت مدیره گزارش کرده است.

شرکتهای زیان دهنده دولتی علاوه بر حیف و میل منابع کشور همه ساله خود را بر منابع اعتباری سیستم بانکی کشور نیز تحمیل می‌کنند. این شرکتها سالهاست به مشکل لاینحل دولت تبدیل شده‌اند. زیرا از یک طرف اگر دولتی برجا بماند و به کار خود ادامه دهند چون فاقد کارائی هستند، سالیانه کسری بودجه دولت را به صورت

تصاعدی افزایش خواهند داد و نرخ تورم کشور را به ارقام غیرقابل تصور و جدیدی خواهند رسانید. از طرف دیگر، به لحاظ بی‌ثباتی در مقررات و قوانین تبیینی مالیاتی و قانون کسار و ساختار مالکیتها و تصدیهای شدیداً متمرکز دولتی و نیز ترس از ضبط امسوال و دولتی سازیهای احتمالی، سرمایه‌گذاران و کارآفرینان بخش خصوصی رغبتی نسبت به خرید شرکتهای دولتی و پذیرش خطرات آنها از خود نشان نمی‌دهند. پس هلیرغم تمایل دولت، سالیانه بر تعداد شرکتهای دولتی افزوده می‌شود.

یکی از راههای موجود آن است که مجلس شورای اسلامی با دیدی اصلاحی باب بحث و گفتگو درباره اصلاح ساختار مالکیتها دولت را باز نماید و راه حلهایی را جهت واگذاری دارائیهای دولت به کارگران و

ایثارگران، طبقات آسیب‌پذیر و سایر خریداران جستجو کند. زیرا که دولت به دفعات ثابت کرده است قادر به انجام اینگونه اصلاحات نیست. توزیع ثروت و دارائیهای مرده دولت بین طبقات کم درآمد حتی اگر مبلغی را عاید دولت نکند، مشروط بر اینکه به ارتقاء سطح بهره‌وری بیانجامد و انضباط بیشتری را بر مخارج دولت تحمیل کند بطوری که نرخ تورم را به زیر ۴ درصد در سال اهدا دهد، باعث خیر و برکت و رونق اقتصادی در جامعه خواهد شد و

بودجه پیشنهاد شده برای آموزش و پرورش کشور کافی نیست.

دارد. هر پروژه‌ای که یک سال به تأخیر می‌افتد سالیانه دست کم ۳۰ درصد بر هزینه‌های آن افزوده می‌شود. بر حسب تبصره ۱۶ لایحه بودجه سال ۱۳۷۵، شروع هرگونه پروژه‌ای که ۱- مستقلاً قابل بهره‌برداری نباشد و ۲- بیشتر از ۴۰ میلیون تومان هزینه در برداشته باشد، ممنوع اعلام شده است. از طرف دیگر، برای اتمام طرحهای بزرگ نیمه تمام دولتی در بودجه پیشنهادی اولویت قائل شده‌اند، مانند تکمیل کردن ۲۰ سد مخزنی که بنیاست ۳/۵ میلیارد متر مکعب آب کشاورزی تأمین کنند. در پویش ۱ لایحه بودجه ۱۳۷۵، تعداد زیادی طرحهای عمرانی آورده شده‌اند که بالغ بر ۲۰ الی ۲۵ سال از زمان آغاز اجرای آنها می‌گذرد و هنوز به پایان نرسیده‌اند و از آنها بهره‌برداری به عمل نیامده است.

فاز دوم پتروشیمی تبریز که ۸۰۰۰۰ تن بر ظرفیت تولید پلیمر در داخل کشور خواهد افزود، سال آینده راه‌اندازی خواهد شد و بخشی از آن قابل صادر کردن است. همینطور با راه‌اندازی پالایشگاه بندرعباس در اوایل تابستان آینده از لحاظ فرآورده‌های نفتی به خودکفایی می‌رسیم. بدین معنی که، روزانه ۲۲۳۰۰۰ بشکه نفت خام بر مقدار تولید

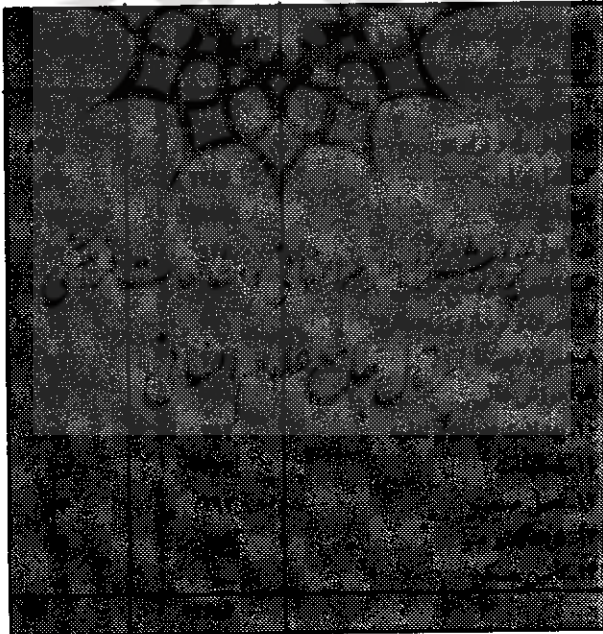
فرآورده‌های نفتی کشور افزوده خواهد شد و صادرات گازوئیل از ۱۰۰۰۰ بشکه قبلی در روز به ۴۵۰۰۰ بشکه در روز افزایش خواهد یافت.

بودجه شرکتهای دولتی:

دولت بر مبنای انواع مالکیتهای خود و از طریق بالغ بر ۲۰۰۰ شرکت دولتی در اقتصاد ایران به اعمال تصدی می‌پردازد و سالیانه چند هزار نوع کالا و خدمات را

تنها بخش بسیار ناچیزی از درآمدهای خود را آشکار می‌سازند. بخش عمده عملکرد ۲۰۰۰ شرکت و مؤسسه انتفاعی وابسته به دولت حتی برای سازمان حسابرسی کل کشور و یا دیوان محاسبات عمومی ناشناخته است. در تفریح بودجه سال ۱۳۷۱ تنها ۱۷۲ شرکت و ۹ بانک

جدول شماره ۳

عملکرد خود را ارائه داده‌اند و از این تعداد فقط ۵۲ شرکت دولتی و یک بانک صورتحسابهای مالی خود را در موعد مقرر تهیه کرده بودند.

بودجه تنها شرکتهای دولتی ۷۹۹۳۰ میلیارد ریال از ۹۰۲۴۸ میلیارد ریال است، که گفته می‌شود به لحاظ زیان جاری و انباشت بلدهیها در سال آینده نیز شدیداً با کسری مواجه خواهند بود. در تفریح بودجه سال ۱۳۷۱ شرکتهای گزارش دهنده، فقط برای ۳۴/۵ درصد

حرکت توسعه اقتصادی کشور را منطقی تر و پایدارتر خواهد ساخت.

کسری بودجه:

هنگامی که در بودجه کل کشور هزینه‌های دولت بردرآمدهای آن فزونی داشته باشد، بودجه کشور موازنه نیست و با کسری مواجه است. این عدم تعادل ممکن است در سطح بودجه عمومی دولت نیز رخ دهد. ولی فعلاً ادعای دولت در ایجاد موازنه در بودجه عمومی خود دور از حقیقت است.

درآمدی را برای عوامل تولید ایجاد نمی‌کند. فروش نفت فروش ثروت کشور است. هنگامی که ارزهای نفتی مستقیماً به مردم فروخته می‌شوند، از یک طرف سود بادآوردهای را نصیب بانک مرکزی می‌کند و از طرف دیگر، با در اختیار دولت قراردادن آنها، اثرات ضد تورمی فروش آنها به مردم خنثی می‌گردد. بخشی که صرف تولید می‌شود بر هزینه‌های تمام شده کالاهای تولیدی و صادراتی می‌افزاید. پس نهایتاً «فروش دخالتی ارزه» نیز دارای آثار تورمی خواهد بود. اگر رقم «فروش دخالتی ارزه» به رقم تسهیلات تکلیفی تبصره‌ها اضافه

اگر دیون دولت به سازمان تامین اجتماعی پرداخت نشود این سازمان حتی از عهده پرداخت بخشی از تعهدات جاری خود برنخواهد آمد

شود، کسری بودجه عمومی دولت دست کم به ۱۷ درصد خواهد رسید.

همینطور اگر پیش‌بینی درآمدهای مالیاتی را حدود ۴۰ درصد بیشتر از رقم واقع محاسبه کنیم، برابر ۴۲۶۴ میلیارد ریال دیگر باید به کسری بودجه عمومی دولت اضافه گردد. در اینصورت کسری بودجه عمومی دولت دست کم به ۲۴/۸ درصد درآمدهای عمومی خواهد رسید.

حساب ذخیره تعهدات ارزی:

در چند سال گذشته دولت بخشی از ارزهای نفتی خود را، که در بودجه هر دلار ۱۷۵۰ ریال ارزیابی و ثبت می‌شدند، با نرخهای ۷۰ ریالی، ۶۰۰ ریالی و ۱۲۰۰ ریالی و غیره در اختیار بعضی از شرکتهای دولتی، وزارتخانه‌ها و دستگاههای دولتی قرار داده و تفاوت آنها را تا ۱۷۵۰ ریال دریافت نکرده است. چون دستگاههای دولتی از بازپرداخت این وامها در بررسید به بهای جدید ناتوان بوده‌اند، بانک مرکزی ایران از حساب تازه ایجاد شده بنام «ذخیره تعهدات ارزی کشور» مابه التفاوت آنها را با اسکناسهای جدید تأمین کرده است. در سال ۱۳۷۳ این حساب حدود ۴۵۰۰ میلیارد ریال پول جدید در اختیار دولت قرار داد، که به اقتصاد کشور تزریق گردید و باعث رشد نقدینگی و تورم شد. از حساب فوق‌الذکر در بودجه پیشنهادی دولت ذکر کمی به میان نیامده است، در حالی که اثرات تورمی آن نصیب اقتصاد کشور خواهد شد. اگر تزریقات جدید پولی از محل این حساب به اقتصاد کشور در سال آینده برابر سال ۱۳۷۳ محاسبه شود، حداقل کسری در بودجه عمومی دولت جمعاً به ۲۳ درصد خواهد بود.

به لحاظ وجود تمهیداتی بدون سقف، مانند تبصره ۴۷، که بانک مرکزی را به تأمین کلیه وجوه لازم جهت خرید کالاهای کشاورزی و دامی به قیمت‌های تضمینی ملزم می‌نماید، و این خریدها سالیانه بالغ بر صدها میلیارد ریال می‌گردد، محاسبه دقیق کسری بودجه امکان‌پذیر نیست. دستور پرداخت تسهیلات و اعتبارات تکلیف شده به سیستم بانکی کشور نیز در لایبلی ۶۱ فقره از تبصره‌های بودجه و نیز تبصره‌های بودجه برنامه دوم دستور هستند. اگر رقم کل دستور پرداختهای تسهیلات تکلیفی را برابر رقم کسری بودجه جاری دولت قرار دهیم، کسری بودجه پیشنهادی از این بابت، دست کم ۴۶۱۶ میلیارد ریال، برابر ۸/۵ درصد بودجه عمومی خواهد بود. تسهیلات تکلیفی تبصره‌ها در جدول شماره ۴ خلاصه شده‌اند.

از طرف دیگر موازنه نسبی که از سال ۱۳۷۲ به بعد در بودجه عمومی دولت بوجود آمده است بنیان اصولی و اقتصادی قابل توجیهی ندارد، زیرا که این موازنه نسبی از طریق کاهش هزینه‌ها یا افزایش مالیاتها بدست نیامده است. بلکه ابتدا با افزایش نرخ فروش دلارهای نفتی از ۷۰ ریال به ۱۷۵۰ ریال به بانک مرکزی و سپس از طریق «فروش دخالتی ارزه» در بازار به قیمت‌های آزاد و چندین برابر نرخ رسمی به مردم صورت گرفته است.

بر حسب بودجه پیشنهادی، از محل «فروش دخالتی ارزه» به مردم در سال آینده نیز به مقدار ۲۵۸۸ میلیارد ریال استفاده خواهد شد. اگر نرخ فروش ارزهای نفتی به قیمت ارز صادراتی کنونی انجام شود، که به احتمال قوی بالاتر خواهد رفت، دولت حدود ۱۵۰۰ میلیون دلار ارزه به مردم خواهد فروخت و آن را درآمد خواهد نامید. در حالیکه تولید نفت خام تولید یک کالای صنعتی نیست و

پیشنهادات:

نرخ تورم در ایران اکنون به بالاتر از ۵۵ درصد در سال رسیده است و مصیبت‌های فراوانی بر مردم عارض ساخته است. منشا این تورم نسبتاً شدید عدم تعادل و توازن بین درآمدها و هزینه‌های دولت در بودجه کل کشور است که کسری بودجه نامیده می‌شود. روش تأمین کسریهای بودجه دولت، از طریق استفاده از وامها و تسهیلات بانک مرکزی ایران و سیستم بانکی کشور، شدیداً تورم‌زا می‌باشد. چون پول کشور بدون پشتوانه است، به خاطر کنترل تورم، باید هرچه سریعتر به فروش اوراق قرضه ملی و اوراق مشارکت روی آورد تا هزینه‌های بودجه‌ای آثار تورمی کمتری را در اقتصاد کشور حادث سازند. در شرایط فعلی مجلس باید ترتیباتی اتخاذ نماید تا حجم و نوع اعتبارات و تسهیلات بانکی را شدیداً محدودتر نماید. با کنترل تورم نمایندگان مجلس بهتر خواهند توانست منافع مردم در حوزه‌های انتخاباتی خود را حفظ کنند.

فروش ارزهای ناشی از درآمد نفت به بانک مرکزی ایران و وارد کردن برابر ریالی آنها به بودجه دولت، به هر نحوی که صورت گیرد، در اقتصاد کشور ایران تورم آفرین است. البته هر چه نرخ تبدیل بیشتر باشد و مثلاً از ۷۰ ریال به ۱۷۵۰ ریال و سپس احتمالاً به ۳۰۰۰ ریال برسد بر شدت تورم افزوده خواهد شد.

دلارهای حاصل از صادرات نفت فقط در کشورهای بیگانه قابل مصرف هستند و صرف خرید کالا و خدمات از آن کشورها می‌شوند. ارزش افزوده این خریدها نیز، که برابر همان درآمدهای دریافت شده توسط عوامل در هنگام تولید هستند، در آن کشورها حادث می‌گردند و نه در ایران. متأسفانه روش متداول، که از سال ۱۳۲۰ شمسی، مقارن جنگ جهانی دوم در بودجه‌ریزی کشور ایران آغاز شده است، تورم را برای مردم ایران به ارمغان آورده است، تورمی که در سالهای اخیر بر شدت آن افزوده شده است. البته چنانچه دولت با انضباط بیشتری به خرج و دخل کشور نپردازد و به رفع کمبودهای بودجه‌ای خود از طریق تسهیلات بانکی ادامه دهد، مجلس شورای اسلامی باید تصمیمات قاطع‌تری اتخاذ نماید.

۱- پیشنهاد می‌شود، چون ریال بدون پشتوانه است، مجلس منع قانونی ایجاد نماید تا ۱- دریافت ریال به هر نحوی که باشد، در برابر فروش ارزهای حاصل از صادرات نفت توسط دولت یا بانک مرکزی ایران متوقف گردد. ۲- بانک مرکزی ایران و سیستم بانکی کشور، در افزایش حجم پول و نقدینگی به رعایت انضباط بیشتری ملزم گردد و تنها درصد معینی سالیانه بر حجم اعتبارات و اسکناس و مسکوکات رایج بیفزاید.

دریافتهای ارزی دولت از نفت را می‌توان ۱- به حسابهای بهره‌آوری، زیر نظر بانک مرکزی ایران، در بانکهای معتبر جهان سپرد. ۲- سپس برای مصارف ارزهای نفتی دولت بودجه ارزی سالیانه تهیه کرد و همزمان با بودجه ریالی دولت آن را نیز به نصیب مجلس رسانید. ۳- دستگاههای استفاده‌کننده ضمن رعایت کلیه حقوق دولت، از طریق حواله خزانه‌داری کل از حسابهای ارزی دولت برداشت نمایند. هنگامی که این ارزها در خارج از کشور خرج می‌شوند، هم ارز ریالی آنها در ایران ایجاد نخواهد شد و به بودجه دولت راه نخواهند یافت و تورمی ایجاد نخواهند کرد.

۲- پیشنهاد می‌شود مجلس منع قانونی ایجاد نماید تا هزینه‌های جاری دولت عمدتاً به درآمدهای مالیاتی و درآمدهای حاصل از فروش کالا و خدمات و انحصارات دولتی محدود شوند. بدین ترتیب آن بخش از بودجه دولت که به اعمال حاکمیت می‌پردازد، متعادل خواهد شد و آسیب‌های ناشی از کسریهای بودجه به حداقل کاهش خواهند یافت.

۳- پیشنهاد می‌شود مجلس منع قانونی ایجاد نماید تا هزینه‌های عمرانی دولت عمدتاً از محل ۱- ارزهای نفتی دولت و ۲- فروش اوراق قرضه ملی به مردم تأمین گردند. بدین ترتیب، ضمن جلوگیری از رشد تورم، منابع ملی تنها صرف پروژه‌های اقتصادی موجه خواهند شد. تحلیلهای $COST - BENEFIT$ ، یا «منفعت در برابر هزینه» جانشین صرف منابع ملی به صورت دلخواه خواهند شد.

۴- پیشنهاد می‌شود کلیه شرکتهای زیان‌دهنده دولتی و اموال منقول و غیرمنقول دولت به جانبازان، ایستارگران، کارگران، مردم مستضعف و طبقات آسیب‌پذیر کشور واگذار شوند. بدین ترتیب، ضمن گسترش عدالت اجتماعی و تصحیح ساختار مالکیت در این راه بخش خصوصی گسترش خواهد یافت و روح جدیدی به صنایع کشور دمیده خواهد شد.

۵- پیشنهاد می‌شود بر انحصارات دولتی بزرگ، مانند آب و برق و گاز و فولاد و غیره کمیسیونهای نظری غیر دولتی اشراف داده شوند تا اینکه از مردم فقط بهائی

برابر قیمت تمام شده کالاها و خدمات دریافت گردد. این روشی است معمول در کشورهای پیشرفته که مانع هرگونه اجحاف و زورگسویی به مصرف‌کنندگان می‌گردد. در ایران این روش مانع «اضرار بغیر» خواهد گردید.

۱- رسالت، ۱۳۷۳/۸/۲، ص ۱۵.

۲- سلام، ۱۳۷۴/۹/۲۷، ص ۴.

۳- رسالت، ۱۳۷۴/۹/۱۲، ص ۱۵.

۴- البته سهم واقعی نفت در بودجه دولت بیشتر از این رقم است. اگر باین رقم «فروش دخانی ارز» در بازار آزاد توسط دولت و نیز مالیاتهایی که از واردات کالاهای ناشی از درآمد نفت نصیب دولت می‌گردند، اضافه شوند، سهم نفت در بودجه جاری دولت به حدود ۷۰ درصد خواهد رسید.

۵- رسالت، ۱۳۷۴/۷/۱، ص ۱۵.

۶- محدود ساختن استخدامهای دولت نمی‌تواند حقیقتاً مورد توجه دولت باشد. زیرا که سازمان امور اداری و استخدامی کشور، در دی ماه سال جاری مجوز استخدام ۱۳۵۰۰ نفر نیروی انسانی جدید را جهت رفع نیاز دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی صادر کرده است. همشهری، ۱۳۷۴/۱۰/۵، ص ۳.

۷- سلام، ۱۳۷۴/۹/۲۷، ص ۴.

